

Vážená pani poslankyňa/ Vážení pán poslanec,

dovoľte niekoľko informácií o aktuálnom stave projektu Centrum cirkulárnej ekonomiky Šaľa. V súčasnosti stále prebieha proces posudzovania vplyvov projektu na životné prostredie. Na základe podaných rozkladov sa súhlasné stanovisko Ministerstva životného prostredia SR k projektu dostalo k „rozkladovej komisii“ ako druhostupňovému orgánu MŽP SR. Rozkladová komisia v súčasnosti skúma stanoviská odborných útvarov, ako aj nových účastníkov procesu s ich pripomienkami a vydá k nim vlastné záväzné stanovisko.

Na základe našich skúseností s doterajšími schvaľovacími procesmi s CCE Šaľa predpokladáme, že rozhodnutie rozkladovej komisie môže trvať ešte niekoľko mesiacov. Je to zložitý proces detailného skúmania každej pripomienky v rámci procesu, za ktorý si nesie rezort MŽP aj plnú právnu a odbornú zodpovednosť.

V prípade, že rozkladová komisia MŽP SR potvrdí predchádzajúce kladné stanovisko MŽP SR, povoľovací proces sa kompetenčne presunie do obce kde bude pokračovať územným konaním. Po absolvovaní územného konania nasleduje stavebné konanie.

Komplikovaný proces skúmania všetkých aspektov vplyvu CCE na životné prostredie nepriťahuje iba odbornú verejnosť, ale aj politikov, lokálnych aktivistov a rôznych „dobrodruhov“ z iných častí Slovenska, ktorí nemajú k regiónu ani k obci žiadny vzťah. Výsledkom sú mnohokrát vlastné interpretácie zákonov a noriem, bohužiaľ často aj bez akéhokoľvek vzdelania a odborných znalostí. Motiváciou je v takýchto prípadoch – ako to už na Slovensku býva – len robiť zle.

Ukázkovým príkladom je list pána Branislava Moňoka, predsedu organizácie Priatelia Zeme - SPZ, ktorý bol, predpokladáme zaslaný všetkým poslancom obecného zastupiteľstva v Močenku. Vzhľadom k tomu, že sa v tomto liste vyjadruje k zámeru našej spoločnosti „Centrum cirkulárnej ekonomiky (CCE) Šaľa“ neprijateľným spôsobom, považujeme za nutné uviesť veci na pravú mieru:

V procese posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) pán Moňok naplno využil svoje právo a podával pripomienky k nášmu zámeru počas celého povoľovacieho procesu. Na všetky jeho pripomienky reagovala v odbornom posudku k zámeru odborne spôsobilá osoba pani Ing. Doc. Emília Hroncová, PhD., ktorá bola menovaná MŽP SR. Ani pani odborná posudzovateľka ani samotné MŽP SR sa vo svojom záverečnom stanovisku zo 17.02.2023 nestotožnili s pripomienkami pána Moňoka a zamietli ich. Pán Moňok napriek tomu naďalej pokračuje v šírení zavádzajúcich a klamlivých informácií o našom zámere.

Ohradzujeme sa voči tvrdeniam pána Moňoka, že naša spoločnosť „neposkytuje o zámere úplné informácie“. V celom procese EIA od jeho spustenia v roku 2019, naša spoločnosť postupuje **transparentne a otvorene**

komunikuje náš zámer ako predstaviteľom obce tak aj širokej verejnosti. Zámer bol viackrát **detailne predstavený** poslancom obecného zastupiteľstva obce Močenok, pre predstaviteľov obce sme zorganizovali **niekoľko návštev** podobného zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadu vo Viedni. O našom projekte **komunikujeme v miestnych médiách**. Súčasťou povoľovacieho procesu bolo aj **verejné prerokovanie** v obci Močenok (21.06.2021), na ktorom bol opäť veľmi detailne predstavený náš zámer a bolo zodpovedané na všetky položené otázky. Pre intenzívnu komunikáciu s verejnosťou sme zriadili **špeciálny FB profil „CCE pre Močenok“**, na ktorom prezentujeme aktuálne dianie v súvislosti s naším projektom. Ako krok absolútnej otvorenosti a transparentnosti považujeme našu ponuku pre obec Močenok, aby sa jej **zástupca stal členom dozornej rady** našej spoločnosti a mal tak dosah nad všetkými procesmi. Vo všetkých týchto aktivitách budeme aj naďalej pokračovať, práve z dôvodu aby ste si Vy ako aj občania obce Močenok mohli utvoriť na náš projekt vlastný názor a aby Vaše rozhodnutia neboli ovplyvňované klamstvami a dezinformáciami.

„1. Investor od začiatku zavádza – projekt je v rozpore nie len s princípmi obehového hospodárstva, ale aj záväznou hierarchiou odpadového hospodárstva.“

Posudzovaný zámer je plne v súlade s Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025, ako aj v súlade s usmernením Ekonomickej komisie pre Európu Organizácie Spojených Národov (UNECE), ktorá bola publikovaná na konci roku 2022. Usmernenie definuje princípy pre verejno-súkromné partnerstvá v projektoch pre energetické využitie nerecyklovateľných odpadov v Zariadení na energetické využitie odpadu (ZEVO) pri **održaní cieľov trvalo udržateľného rozvoja na ceste k obehovému hospodárstvu**. Niekoľko konštatovaní z tohto usmernenia:

- **ZEVO** pre nerecyklovateľný odpad, ktoré využíva teplo získané rekuperáciou energie z odpadu, má **potenciál** byť udržateľným riešením na dosiahnutie **cieľov trvalo udržateľného rozvoja a obehového hospodárstva**;
- **ZEVO** môže byť posledným krokom nakladania s nerecyklovateľnými materiálmi (ktoré sa inak ukladajú na skládku), aby sa vyrobilo spektrum obchodovateľných produktov a slúžilo ako **prechodný krok k viac obehovému/udržateľnému rozvoju**;
- **ZEVO je jedinou osvedčenou technológiou ako alternatíva k skládkovaniu**;
- **ZEVO** ako také môže ponúknuť významné **priame výhody**, napr. odklonenie odpadu zo skládok a **ne-priame výhody**, napr. nahrádzanie fosílnych palív pri výrobe energií, ktoré sú distribuované miestnemu obyvateľstvu.

Je teda nesporné, že využitie ZEVO predstavuje efektívny spôsob pre odklonenie nerecyklovateľných odpadov zo skládok a k dosiahnutiu cieľov obehového hospodárstva, predovšetkým k dosiahnutiu miery skládkovania do roku 2035 na úrovni maximálne 10 %.

Tento argument potvrdzuje aj **najnovší Program odpadového hospodárstva Rakúska (2023)**, ktorý definuje **energetické zhodnocovanie odpadov ako integrálnu súčasť obehového hospodárstva**, pričom nie je dôvod, aby sa Slovensko neinšpirovalo opatreniami krajiny, ktorej úroveň odpadového hospodárstva slúži ako vzor pre celú Európu. V Rakúsku je od roku 2004 zavedený zákaz skládkovania zmesového komunálneho odpadu. Napriek triedeniu a úprave ide do ZEVO asi 30% komunálneho odpadu.

Koncepcia zámeru navrhovanej činnosti, t.j. centra cirkulárnej ekonomiky, v maximálnej miere rešpektuje hierarchiu odpadového hospodárstva, je plne v súlade s pravidlami obehovej ekonomiky a napĺňa hlavný cieľ návrhu POH SR 2021-2025, t. j. **odklon odpadov od skládkovania**.

Súčasťou CCE Šaľa je:

- 1) Triediaca hala s kapacitou 30 tis. ton ročne na dotriedenie zložiek komunálneho odpadu z triedeného zberu (papier, kartón, plasty, textil, sklo, kovy, elektroodpad) tak, aby sa maximalizovalo ich **materiálové zhodnotenie**,
- 2) Re-use centrum, zamerané na **prípravu na opätovné použitie** takých materiálov ako je nábytok, knihy...,
- 3) ZEVO – zariadenie na energetické využitie odpadov s kapacitou 100 tis. ton nerecyklovateľných odpadov **energetickým zhodnocovaním**,
- 4) Centrum výskumu cirkulárnej ekonomiky – zamerané na podporu prepojenia výskumu v oblasti cirkulárnej ekonomiky s praxou – **predchádzanie vzniku odpadu**,
- 5) Centrum environmentálnej výchovy – podpora environmentálneho vzdelávania detí a mládeže – **predchádzanie vzniku odpadu**,

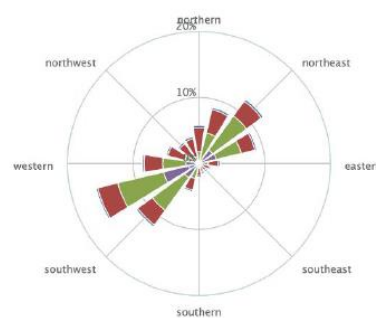
Jediný stupeň nakladania s odpadmi, ktoré CCE priamo neobsahuje je ten najhorší a najmenej ekologický spôsob, ktorým je skládkovanie odpadov.

„2. Vplyv na zdravie obyvateľov“

Na rozdiel od dokumentov, ktoré prezentuje pán Moňok a ktorých pôvodcom je jednostranne zameraná mimovládna organizácia Toxicowatch, sú všetky nami predložené správy, zámery, resp. ďalšie štúdie v procese EIA vypracované **odborne spôsobilými osobami** pre danú oblasť, resp. ak pre niektorú oblasť nie sú upravené požiadavky na odborne spôsobilú osobu, osobami, ktoré sú špecialistami v danej oblasti. Toto však nie je možné tvrdiť o pánovi Moňokovi, ktorý sa vyjadruje k vysoko vedeckej problematike **bez toho, aby bol odborníkom na posudzovanie vplyvov na ľudské zdravie**. Rovnako nepredložil posudok vypracovaných odborne spôsobilou osobou, ktorý by bolo možné hodnotiť ako relevantný dôkaz. **Z jednotlivých pripomienok je naopak zrejmé, že argumenty sú vybrané veľmi účelovo, vytrhnuté z kontextu a nesprávne aplikované.**

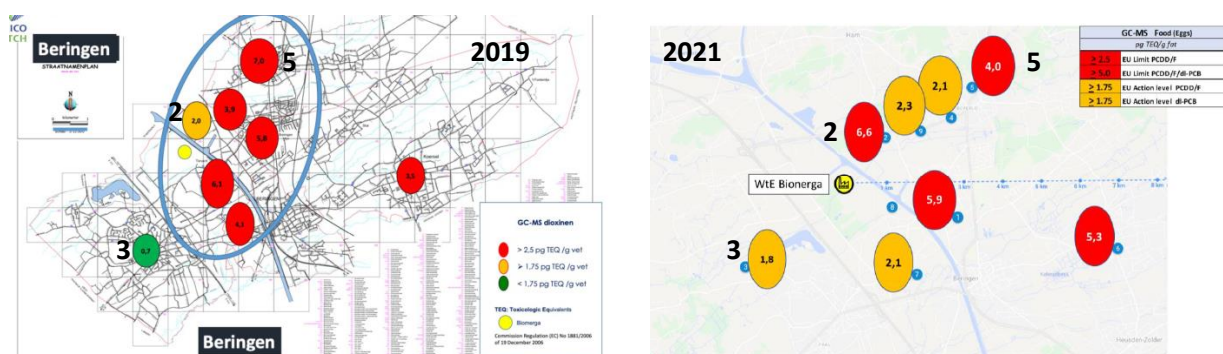
Ako ukázkový príklad **neprofesionálneho prístupu** k tak závažnej téme ako je ľudské zdravie možno uviesť „výskum“ z okolia zariadenia na energetické zhodnotenie odpadov (ZEVO) v Beringene, ktorý realizovala mimovládna organizácia Toxicowatch, a ktorú pán Moňok cituje. Toto ZEVO bolo uvedené do prevádzky v roku 2020 a „výskum“ obsahu dioxínov vo vajíčkach v okolí bol realizovaný pred spustením ZEVO do prevádzky (2019) a rok po jeho spustení do prevádzky (2021).

V oboch rokoch bolo použitých 8 vzorkovacích miest, vzhľadom k „profesionálnemu“ prístupu nie je zo štúdie jasné či ide o tie isté vzorkovacie miesta. Podľa veternej ružice je však jasné, že prevádzkou ZEVO môže byť teoreticky dotknutých 5 vzorkovacích miest (3, 2, 9, 4 a 5).

Figur 4: Windroos Beringen (Meteocast)

Keďže **hodnoty dl-PCB** boli vo všetkých vzorkách vajec pred aj po spustení prevádzky **pod stanoveným limitom**, ďalšej analýze boli podrobené len výsledky „výskumu“ obsahu dioxínov PCDD/F vo vajčičkách stanovené schválenou metódou GS/MS.

Obsah PCDD/F (GC/MS, pg TEQ/g tuku) vo vajčičkách v okolí ZEVO Berlingen (žltý kruh), pred spustením do prevádzky v roku 2019 (vľavo) a po spustení prevádzky 2021 (vpravo).

Z porovnania obsahu dioxínov vo vajčičkách pred a po spustení prevádzky ZEVO, je jasne vidieť, že v roku **2019** bol povolený limit (2,5 pg TEQ/g tuku) prekročený na **6 vzorkovacích miestach** a **po spustení prevádzky ZEVO len na 4 vzorkovacích miestach**. Zo spomínaných vzorkovacích miest ovplyvnených prevádzkou ZEVO to bolo na vzorkovacom mieste 2 a 5. Vzhľadom k vzdialenosti vzorkovacieho miesta 5, na ktorom bola prekročená koncentrácia dioxínov vo vajčičkách aj pred spustením prevádzky ZEVO a vzhľadom k tomu, že do „výskumu“ na tomto vzorkovacom mieste bola zaradená až „1 sliepka“, sú tieto výsledky úplne irelevantné. Ďalší dôležitý fakt, ktorý ale „výskum“ úplne ignoruje je vek nosníca a vplyv tohto faktora na obsah dioxínov. Kým v roku 2019 to bolo na vzorkovacom mieste 2: 10 mesiacov a na vzorkovacom mieste 3: 12 mesiacov, v roku 2021 bol „výskum“ realizovaný na nosníkoch s vekom 36 mesiacov resp. až 240 mesiacov.

Najsmutnejšie na celom tomto „výskume“ vyznieva skutočnosť, že v regióne Beringen je identifikovaných **ďalších 16 potenciálnych priemyselných zdrojov dioxínov** (výroba chemických látok, plastov, spracovanie gúmy, kovospracujúci priemysel...) o čom svedčí aj prítomnosť dioxínov vo vajčičkách ešte pred spustením ZEVO do prevádzky. Zistená situácia sa naviac nijako nelíši od reality v ostatných častiach Belgicka. To však nebráni pánovi Moňokovi jednostranne prisúdiť zvýšený výskyt týchto látok práve prevádzke ZEVO.

Viac o praktikách mimovládnej organizácie Toxicowatch si môžete prečítať tu: <https://blog.sme.sk/ladislavhalasz/spolocnost/klamstvo-o-dioxinoch-v-studii-toxicowatch>

Za povšimnutie tiež stojí, že v podobných „štúdiách“ autori nikdy neuvádzajú porovnanie emisií so ZEVO s inými zdrojmi znečisťovania ovzdušia. Vystrašiť laickú verejnosť stovkami tonami oxidu siričitého,

desiatkami ton dusíka, alebo mikrogramami dioxínov je klasický populistický prístup. Práve vďaka najmodernejším technológiám čistenia spalín je ZEVO v porovnaní s inými priemyselnými činnosťami alebo inými spaľovacími procesmi jedna z najčistejších technológií. Pri dioxínoch je najvýznamnejším zdrojom práve spaľovanie palív v domácnostiach. Priemerná obec s 2000 obyvateľmi vypustí ročne viac dioxínov ako CCE Šaľa.

„ 3. Vplyv na životné prostredie“

Aj v tomto bode pán Moňok uvádza len všeobecné frázy, ktoré sa zakladajú na ilúzii „zero waste“, ktorá nemá nič spoločné s realitou. Práve táto falošná ilúzia, ktorej uverili predstavitelia slovinskej Ľubľane, spôsobila, že investovali do vybudovania recyklačného centra vrátane dotriedenia zmesového komunálneho odpadu (RCERO) takmer 155 mil. € a výsledný produkt z tohto dotriedenia, vzhľadom k absencii ZEVO však musia voziť do 400 km vzdialenej Viedne, kde sa s týmto odpadom vykurujú viedenské domácnosti. Keďže prevádzkové náklady takéhoto nakladania s odpadom presiahli únosnú mieru, rozhodla sa slovinská vláda vybudovať v krajine 3 ZEVO pre spracovanie domáceho nerecyklovateľného odpadu. Zbavia sa tak závislosti na zahraničných kapacitách a umožnia profitovať z výroby elektrickej energie a tepla z odpadu slovinským domácnostiam.

V ZEVO, ktoré je súčasťou CCE sa bude energeticky zhodnocovať len nerecyklovateľný odpad, takýto odpad nie je možné ani pripraviť na opätovné použitie ani ho recyklovať. Už zo svojej podstaty, **ak je odpad nerecyklovateľný**, tak v rámci odpadovej hierarchie je potrebné **uprednostniť iné spôsoby zhodnocovania**, napríklad **energetické zhodnocovanie, pred zneškodňovaním**.

Prevádzka ZEVO nemá nič spoločné s mierou triedenia odpadov v meste, obci alebo v dotknutom regióne. Kvalita triedenia komunálnych odpadov závisí len a len na prístupe občanov, ktorí odpad tvoria a následne aj triedia. Ak má pán Moňok vedomosť o nejakej kampani, v ktorej naša spoločnosť vyzýva občanov aby ignorovali systém triedeného zberu a všetko hádzali do čiernych nádob, nech o tom predloží dôkaz. V opačnom prípade ide len o konšpirácie, založené na jeho emocionálnom nastavení k našej spoločnosti.

Argumentovať mierou triedenia, ktoré dosahujú jednotlivé slovenské mestá a obce je vzhľadom k deformácii týchto čísiel vďaka abnormálnemu množstvu kovov v triedenom zbere úplne irelevantné. Priemerná miera triedenia komunálnych odpadov vo vybraných 38 mestách a obciach je na úrovni 48 % po odrátaní prúdu kovov je táto na úrovni len 33 %.

Ak chceme reálne vyhodnotiť vplyv ZEVO na mieru triedenia odpadov, môžeme si ako ukážkový príklad vziať Rakúsko s excelentným systémom odpadového hospodárstva. Na základe štatistických údajov z roku 2019 bola miera triedenia v regiónoch **bez ZEVO**: Salzburg 62 %, Tirolsko 69 %, Burgenland 69 %, Voralberg 74 %. Miera triedenia odpadu v regiónoch **so ZEVO**: Korutánsko (počet ZEVO: 1) 53 %, Horné Rakúsko (počet ZEVO: 3) 74 %, Dolné Rakúsko (počet ZEVO: 2) 66 % a Štajersko (Počet ZEVO: 1) 64 %. **Z tejto štatistiky vyplýva, že región s tromi ZEVO má takú istú mieru triedenia odpadu ako aj región bez ZEVO, a to 74 %.**

Dostupnosť odpadov v zvozovom regióne, za predpokladu dosiahnutia cieľa recyklácie komunálnych odpadov 65 % vdo roku 2035 je predmetom Zvozovej štúdie, ktorá je súčasťou Správy o hodnotení zámeru. Táto štúdia jednoznačne preukázala, že v primárnom zvozovom regióne v okruhu 30 km a vo vybraných susedných okresoch sekundárneho regiónu bude aj v budúcnosti vznikať dostatočné množstvo nerecyklovateľného odpadu bez nutnosti dovážať odpad s vzdialenejších regiónov. Úvaha pána Moňoka o **dovoze odpadu zo zahraničia patrí do kategórie ťažkej dezinformácie hraničiacej s poškodzovaním dobrého mena našej spoločnosti**.

Ďalším ukázkovým príkladom neprofesionálneho a nekorektného prístupu pána Moňoka je jeho výpočet uhlíkovej intenzity prevádzky ZEVO. Buď zámerne alebo z nedostatku vedomostí úplne pri svojich úvahách ignoruje skutočnosť, že ZEVO okrem výroby elektrickej energie v prvom rade vyrába aj teplo. Samozrejme po zarátaní výroby oboch energií sa mu jeho koncept energetickej účinnosti rozsype ako domček z karát.

Len pre dokreslenie situácie, ktorá nebola pánom Moňokom vzatá do úvahy, susedný priemyselný areál má ročnú spotrebu energie a tepla vyše 1,2 mil. GJ. CCE Šaľa bude vo svojom ZEVO schopná dodať cca 10% z toho množstva, teda 120.000 GJ pri splnení podmienok činnosti nakladania s odpadmi R1 a zároveň podmienok kombinovanej výroby elektrickej energie a tepla. V prípade potreby je predpoklad možnosti dodať aj väčšie množstva tepla.

Konštatovanie, že „*vyprodukované teplo bude nakoniec vypúšťané do okolitého ovzdušia*“ patrí tiež do skupiny konšpiračných teórií. Pri takto finančne náročnej investícii v čase energetickej krízy je prevádzkovo iracionálne efektívne nevyužívať všetku vyprodukovanú energiu a riskovať realizáciu projektu, ktorý by v praxi neplnil aspoň minimálne legislatívne požiadavky na energetickú účinnosť.

„4. Spaľovne sú drahé riešenia“

Áno vybudovanie CCE, ktorého súčasťou je aj ZEVO, je skutočne investične náročný projekt. Lacné riešenia nás však po 20 rokoch dovedli ku kolapsu odpadového hospodárstva na Slovensku. Je na zamyslenie, prečo pánovi Moňokovi neprekáža skládkovanie odpadov ako hierarchicky najmenej prijateľné spracovanie odpadov. Každý rok končí na skládkach viac ako milión ton odpadov, 20 rokov bez žiadnej zmeny. A cena za skládkovanie vzhľadom na neexistujúce nové kapacity spracovania nerecyklovateľných odpadov porastie už budúci rok pravdepodobne na dvojnásobok a potom ešte vyššie. Vybudovanie modernej infraštruktúry odpadového hospodárstva, aká je napríklad v susednom Rakúsku stojí peniaze. **Ak nám však skutočne záleží na životnom prostredí a zdraví obyvateľov je nevyhnutné tieto prostriedky do takejto infraštruktúry investovať. Reálnou hrozbou** pre životné prostredie a ľudské zdravie je totiž udržiavanie súčasného stavu a **pokračovanie v skládkovaní odpadov**. Negatívny vplyv skládok na ľudské zdravie a životné prostredie bol konštatovaný aj v štúdii Inštitútu environmentálnej politiky MŽP SR.

Naša investícia do vybudovania CCE je dlhodobá s návratnosťou na úrovni 15 rokov. **Riešenie**, s ktorým prichádzame do tohto regiónu je **overené** desiatkami rokov prevádzkovej praxe, je **bezpečné** a **spoľahlivé**. Je to riešenie, ktoré zodpovedá 21. storočiu a ukončí závislosť regiónu na neekologických skládkach.

Záver

Na základe informácií, ktoré predkladá **pán Moňok**, ani pri najlepšej vôli nemôžeme konštatovať nič iné, len že **pokračuje v šírení poloprávdy a dezinformácií**. Jeho jedinou filozofiou je boj proti našej spoločnosti a proti nášmu projektu. Neprichádza so žiadnym reálnym riešením pre nakladanie s nerecyklovateľným odpadom. Ponúka falošnú víziu, ktorá sa nikde v Európe nezrealizovala a ani nikdy nezrealizuje. Jediným výsledkom jeho „*šetrnejších a efektívnejších spôsobov nakladania s komunálnym odpadom*“ je pokračovanie v našej závislosti na skládkovaní odpadov.

Vážený pán poslanec/pani poslankyňa, naším cieľom bolo Vám podať aktuálne informácie o povoľovacom procese nášho zámeru „Centrum cirkulárnej ekonomiky Šaľa“. Zároveň pokračujeme v poskytovaní

objektívnych informácií, ktoré s týmto zámerom súvisia. Je na Vás ako tieto informácie vyhodnotíte a akým spôsobom sa budete ďalej rozhodovať. Za našu spoločnosť Vám garantujeme tak ako doposiaľ, maximálnu transparentnosť a otvorenosť pri komunikácii s Vami a občanmi obce Močenok. Na akúkoľvek Vašu otázku sme pripravení jasne a zrozumiteľne odpovedať.

S pozdravom,

ewia a.s.

Ing. Marián Christenko
generálny riaditeľ